

אֲשֶׁר יֵשֵׁב בְּהֵן לוֹט, וְכִי בְּכֹל מִשְׁבַּח לֹט? אֲלֵא בְּגִלְלוֹ הָיוּ מִיֹּשְׁבֵי וְלֹא חֲרָבוּ. וְאִם תֹּאמַר בְּזִכְרוֹתָם - לֹא! אֲלֵא בְּזִכְרוֹת אֲבָרָהֶם. אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, בֵּא רְאֵה שְׁשֵׁמוֹשׁ שְׁאָדָם עוֹשֶׂה לְצַדִּיק, אוֹתוֹ שְׁמוֹשׁ מִגֵּן עָלָיו בְּעוֹלָם, וְלֹא עוֹד, אֲלֵא שְׁאָף עַל גֵּב שֶׁהוּא רָשָׁע, לוֹמֵד מִדְּרָכָיו וְעוֹשֶׂה אוֹתָם.

בֵּא רְאֵה, שְׁהָרִי מִשּׁוֹם שֶׁהִתְחַבֵּר לוֹט עִם אֲבָרָהֶם - אָף עַל גֵּב שְׁלֵא לְמַד כָּל מַעֲשָׂיו, לְמַד לַעֲשׂוֹת חֶסֶד עִם הַבְּרִיּוֹת כְּמוֹ שֶׁהָיָה עוֹשֶׂה אֲבָרָהֶם, וְזֶהוּ שֶׁהָיָה מֵיֹשֵׁב אֶת כָּל אוֹתָן הַעֲרִים כָּל אוֹתוֹ זְמַן שֶׁהָיוּ מִיֹּשְׁבֵי אַחַר שֶׁנִּכְנַס לוֹט בִּינְיָהֶם. אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, בֵּא רְאֵה שֶׁשְׂכִינָה לֹא זָזָה מֵאֲבָרָהֶם בְּאוֹתָהּ שְׁעָה שֶׁהִקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא אָמַר לוֹ [בְּאוֹתוֹ זְמַן שֶׁהִקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא עָמַן]. אָמַר לוֹ רַבִּי אֶלְעָזָר, וְהָרִי שְׂכִינָה הִיָּתָה מִדְּבַר עָמוֹ, שְׁהָרִי [בְּדִרְגָּתוֹ] זֶה הִתְגַּלָּה אֵלָיו הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא, שֶׁכְּתוּב (שְׁמוֹת ו) וַאֲרָא אֶל אֲבָרָהֶם אֶל יִצְחָק וְאֶל יַעֲקֹב בְּאֵל שְׂדֵי. אָמַר לוֹ, כִּי זֶה וְדָאִי.

וְכֵן וְרָאָה מֶה כְּתוּב, וַיֹּאמֶר ה' זַעֲקַת סָדָם וְעַמְרָה כִּי רָבָה. בְּהִתְחַלָּה וְה' אָמַר, וַיִּלְבְּסוּף וַיֹּאמֶר ה' זַעֲקַת סָדָם וְעַמְרָה וְגו'. זוֹהִי הַדְּרָגָה הַעֲלִיּוֹנָה שֶׁהִתְגַּלָּתָה לוֹ עַל הַדְּרָגָה הַתַּחְתּוֹנָה.

מִדְּרַשׁ הַנַּעֲלָם

וְה' אָמַר הַמְּכַסֶּה אֲנִי מֵאֲבָרָהֶם וְגו'. מֶה כְּתוּב לְמַעַלָּה? וַיִּקְמוּ מִשָּׁם הָאֲנָשִׁים וַיִּשְׁקִפוּ עַל פְּנֵי סָדָם, לַעֲשׂוֹת דִּין בְּרָשָׁעִים. מֶה כְּתוּב אַחֲרָיו? הַמְּכַסֶּה אֲנִי מֵאֲבָרָהֶם. אָמַר רַב חֲסֵדָא, אֵין הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא עוֹשֶׂה דִּין

אֲשֶׁר יֵשֵׁב בְּהֵן לוֹט. וְכִי בְּכֹל הָיָה יָתִיב לוֹט, אֲלֵא בְּגִינְיָה הָיוּ יָתִיבֵי דְלֵא אֶתְחַרְבוּ. וְאִי תִימָא בְּזִכְרוֹתֶיהָ, לֵא. אֲלֵא בְּזִכְרוֹתֶיהָ דְאֲבָרָהֶם. אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן תָּא חֲזִי, דְשְׁמוֹשָׁא דְעֵבִיד בְּרַ נֶשׁ לְזַפְאָה, הֵהוּא שְׁמוֹשָׁא אֲגִין עֲלֵיהָ בְּעֵלְמָא. וְלֹא עוֹד אֲלֵא דָאף עַל גֵּב דְאִיהוּ חֲזִיבָא, אוֹלִיף מֵאֲרַחוּי וְעֵבִיד לוֹן.

תָּא חֲזִי דְהָא בְּגִין דְאֶתְחַבֵּר לוֹט בְּהִדְיָה דְאֲבָרָהֶם אָף עַל גֵּב דְלֵא אוֹלִיף כָּל עוֹבְדוּי, אוֹלִיף לְמַעַבְד טִיבו עִם בְּרִיין כְּמָה דְהוּא עֵבִיד אֲבָרָהֶם, וְדָא הוּא דְאוֹתִיב לְכָל אַנּוּן קִרְתִּי כָּל הֵהוּא זְמַנָּא דִּיתְבוּ בְּתַר דְעָאֵל לוֹט בִּינְיָהוּ.

אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן תָּא חֲזִי, דְשְׂכִינְתָא לֵא אַעֲדִי מַנִּיָּה דְאֲבָרָהֶם בְּהֵיָא שְׁעֵתָא דְקִדְשָׁא בְּרִיף הוּא אָמַר לִיָּה (בְּהֵיָא זְמַנָּא דְקִדְשָׁא בְּרִיף הוּא עֵמִיָּה), אָמַר לִיָּה רַבִּי אֶלְעָזָר וְהָא שְׂכִינְתָא הָיָה מְלִיל עֵמִיָּה דְהָא (בְּדִרְגָּא) דָּא אֶתְגַּלִּי עֲלֵיהָ קִדְשָׁא בְּרִיף הוּא דְכְּתִיב, (שְׁמוֹת ו) וַאֲרָא אֶל אֲבָרָהֶם אֶל יִצְחָק וְאֶל יַעֲקֹב בְּאֵל שְׂדֵי. אָמַר לִיָּה הָכִי הוּא וְדָאִי.

וְתָא חֲזִי מֶה כְּתִיב וַיֹּאמֶר יי זַעֲקַת סָדָם וְעַמְרָה כִּי רָבָה. בְּקִדְמִיתָא וַיִּי אָמַר. וַיִּלְבְּסוּף וַיֹּאמֶר יי זַעֲקַת סָדָם וְעַמְרָה וְגו'. דָּא אִיהוּ דְרָגָא עֲלָאָה דְאֶתְגַּלִּי לִיָּה עַל דְרָגָא תַּתָּאָה. (דף קד ע"ב).

מִדְּרַשׁ הַנַּעֲלָם

וַיִּי אָמַר הַמְּכַסֶּה אֲנִי מֵאֲבָרָהֶם וְגו'. מֶה כְּתִיב לְמַעַלָּה וַיִּקְמוּ מִשָּׁם הָאֲנָשִׁים וַיִּשְׁקִפוּ עַל פְּנֵי סָדָם

לַעֲשׂוֹת דִּין בְּרָשָׁעִים. מֶה כְּתִיב אַחֲרָיו הַמְּכַסֶּה אֲנִי מֵאֲבָרָהֶם. אָמַר רַב חֲסֵדָא אֵין הַקְּדוּשׁ

בְּרָשָׁעִים עַד שְׁנַמְלֵךְ בְּנִשְׁמַתָּן שֶׁל צְדִיקִים. זֶהוּ שְׁפָתוֹב (איוב ד) מְנַשְׁמַת אֱלֹהִים יֹאבְדוּ. וְכַתוּב הַמְכֶסֶה אֲנִי מֵאַבְרָהָם. אָמַר הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא: כְּלוּם יֵשׁ לִי לַעֲשׂוֹת דִּין בְּרָשָׁעִים עַד שְׁאַמְלֵךְ בְּנִשְׁמֹת הַצְּדִיקִים, וְאוֹמֵר לָהֶם: אַעֲשֶׂה בָהֶם דִּין, דְּכָתִיב וַיֹּאמֶר יי זַעֲקַת סְדוּם וְעַמּוּרָה כִּי רָבָה וַחֲטֹאתָם וְגו'.

אָמַר רַבִּי אֲבָהוּ, הַנִּשְׁמָה עוֹמֶדֶת בְּמִקוּמָהּ, וְהִיא יֹרְאָה לְהִתְקַרֵּב אֵלָיו וְלוֹמַר לְפָנָיו כְּלוּם, עַד שְׁיֹאמַר לְמַטְטְרוּן שְׁיִגְיִשְׁנָה לְפָנָיו וְתֹאמַר מַה שְׂרַצְתָּה. זֶהוּ שְׁפָתוֹב וַיִּגַּשׁ אַבְרָהָם וַיֹּאמֶר הָאֵף תִּסְפֶּה צְדִיק עִם רָשָׁע וְגו', חֲלִילָה לָךְ וְגו'.

אוֹרַי יֵשׁ חַמְשִׁים צְדִיקִים וְגו'. הַנִּשְׁמָה פּוֹתַחַת וְאוֹמְרַת: רְבוּנוּ שֶׁל עוֹלָם, שְׁמָא נִתְעַסְקוּ בְּחַמְשִׁים פְּרָשִׁיּוֹת שֶׁל תּוֹרָה, וְאֵף עַל פִּי שְׂלֵא נִתְעַסְקוּ לְשִׁמָּה, שְׂכַר יֵשׁ לָהֶם לְעוֹלָם הַבָּא וְלֹא יִכְנָסוּ לְגִיחֵנָם. מַה פְּתוּב אַחֲרָיו? וַיֹּאמֶר ה' אִם אֲמַצָּא בְּסֻדָּם חַמְשִׁים צְדִיקִים וְגו'.

וְהָרִי [שְׁנִינִי], אוֹתָן פְּרָשִׁיּוֹת יִתְרוֹת חַמְשִׁים וְשִׁלֵּשׁ הָיוּ. אֵלֶּא, אָמַר רַבִּי אֲבָהוּ, חַמְשֶׁה סְפָרִים הֵם בְּתוֹרָה, וּבְכָל אֶחָד וְאֶחָד נִכְלָלִים עֲשֶׂרֶת הַדְּבָרוֹת עֲשָׂרָה מְאֻמְרוֹת שְׂבָהֶם נִבְרָא הָעוֹלָם. חֲשָׁב עֲשָׂרָה בְּכָל אֶחָד מֵהֶם - הוּא חַמְשִׁים.

הַשְׂרָמָה מִחַהֲשֵׁמּוֹת (סימן טו) חַמְשִׁים הֵם פְּנֵגֵד חַמְשִׁים שְׁעָרֵי בֵּינָה וְהֵם רְאוּיִים לְהַצִּיל כָּל הָעוֹלָם בְּצַדִּיקָתָם, וְהִי הוֹדָה לְדַבְרֵיהָ. וְכִשְׂרָאֲתָהּ שְׂלֵא מְצָאָהּ, אוֹרַי יֵשׁ בָּהֶם בְּנֵי אָדָם שְׁעֵסְקוּ, יו"ד ה"א וְא"ו ה"א, כְּמִסְפַּר אָדָם,

בְּרוּךְ הוּא עוֹשֶׂה דִּין בְּרָשָׁעִים עַד שְׁנַמְלֵךְ בְּנִשְׁמַתָּן שֶׁל צְדִיקִים הִדָּא הוּא דְכָתִיב, (איוב ה) מְנַשְׁמַת אֱלֹהִים יֹאבְדוּ. וְכָתִיב הַמְכֶסֶה אֲנִי מֵאַבְרָהָם. אָמַר הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא כְּלוּם יֵשׁ לִי לַעֲשׂוֹת דִּין בְּרָשָׁעִים עַד שְׁאַמְלֵךְ בְּנִשְׁמֹת הַצְּדִיקִים, וְאוֹמֵר לָהֶם, הָרָשָׁעִים חֲטְאוּ לְפָנָי, אַעֲשֶׂה בָהֶם דִּין, דְּכָתִיב וַיֹּאמֶר יי זַעֲקַת סְדוּם וְעַמּוּרָה כִּי רָבָה וַחֲטֹאתָם וְגו'.

אָמַר רַבִּי אֲבָהוּ הַנִּשְׁמָה עוֹמֶדֶת בְּמִקוּמָהּ וְהִיא יֹרְאָה לְהִתְקַרֵּב אֵלָיו וְלוֹמַר לְפָנָיו כְּלוּם, עַד שְׁיֹאמַר לְמַטְטְרוּן שְׁיִגְיִשְׁנָה לְפָנָיו וְתֹאמַר מַה שְׂרַצְתָּה, הִדָּא הוּא דְכָתִיב וַיִּגַּשׁ אַבְרָהָם וַיֹּאמֶר, הָאֵף תִּסְפֶּה צְדִיק עִם רָשָׁע חֲלִילָה לָךְ וְגו'.

אוֹרַי יֵשׁ חַמְשִׁים צְדִיקִים וְגו'. הַנִּשְׁמָה פּוֹתַחַת וְאוֹמְרַת רְבוּנוּ שֶׁל עוֹלָם שְׁמָא נִתְעַסְקוּ בְּחַמְשִׁים פְּרָשִׁיּוֹת שֶׁל תּוֹרָה, וְאֵף עַל פִּי שְׂלֵא נִתְעַסְקוּ לְשִׁמָּה, שְׂכַר יֵשׁ לָהֶם לְעוֹלָם הַבָּא וְלֹא יִכְנָסוּ לְגִיחֵנָם. מַה פְּתוּב בְּתַרְיָה וַיֹּאמֶר יי אִם אֲמַצָּא בְּסֻדָּם חַמְשִׁים צְדִיקִים וְגו'.

וְהָא (תְּנִינִי) יִתִּיר אֲנוּן פְּרָשִׁיּוֹת חַמְשִׁין וְתִלַּת הוּו'. אֵלֶּא אָמַר רַבִּי אֲבָהוּ חַמְשֶׁה סְפָרִים הֵם בְּתוֹרָה וּבְכָל אֶחָד וְאֶחָד נִכְלָלִים עֲשֶׂרֶת הַדְּבָרוֹת עֲשָׂרָה מְאֻמְרוֹת שְׂבָהֶם נִבְרָא הָעוֹלָם חֲשׂוֹב עֲשָׂרָה בְּכָל חֵד מְנַהוּן הוּא חַמְשִׁים.

הַשְׂרָמָה מִחַהֲשֵׁמּוֹת (סימן טו)

חַמְשִׁים הֵם פְּנֵגֵד חַמְשִׁים שְׁעָרֵי בֵּינָה וְהֵם רְאוּיִים לְהַצִּיל כָּל הָעוֹלָם בְּצַדִּיקָתָם וַיִּי הוֹדָה לְדַבְרֵיהָ וְכִשְׂרָאֲתָהּ שְׂלֵא מְצָאָהּ אֲמָרָה (בְּרֵאשִׁית י"ח) אוֹרַי יִחְסְרוּן חַמְשִׁים הַצְּדִיקִים חַמְשֶׁה, כְּלוּמַר אוֹרַי יֵשׁ בָּהֶם בְּנֵי אָדָם שְׁעֵסְקוּ בִּידְעֵת שְׁמָךְ שֶׁהוּא הַשֵּׁם בְּמִלּוּאוֹ שֶׁהוּא מ"ה יו"ד ה"א וְא"ו ה"א כְּמִסְפַּר אָדָם שְׁנֹאֲמַר (דְּבָרִים י') וְעַתָּה יִשְׂרָאֵל מַה יי אֱלֹהֶיךָ שׂוֹאֵל, וְכִשְׂלֵא מְצָאָהּ

אֲמָרָה (שם יח) אוֹרַי יִחְסְרוּן חַמְשִׁים הַצְּדִיקִים חַמְשֶׁה, כְּלוּמַר, אוֹרַי יֵשׁ בָּהֶם בְּנֵי אָדָם שְׁעֵסְקוּ, יו"ד ה"א וְא"ו ה"א, כְּמִסְפַּר אָדָם,